

УДК: 336.741.236:657

ГРОШОВИЙ ПОТІК: ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОЦІНКА

В. С. Богданов, здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Миколаївський національний аграрний університет

Висвітлено сутність економічної категорії “грошовий потік”, досліджено значимість грошових розрахунків в сучасних умовах господарювання сільськогосподарських підприємствах. Визначено складові елементи системи грошових потоків.

Ключові слова: грошові потоки, сільськогосподарське підприємство, готівка, фінансовий ресурс, розрахунки.

Постановка проблеми. В усіх сферах економічного життя, на всіх рівнях і у всіх формах господарювання, усі сфери економічних відносин обслуговуються специфічним товаром, яким є гроші. Від ефективності управління грошовими потоками на підприємствах залежить успішність поточної діяльності. Оцінку та управління грошовими потоками на підприємствах України не можна вважати задовільними. Чинниками цього є неузгодженість грошових потоків, перевищення темпу росту відтоку грошей над темпом росту їх притоку, розбалансування кредиторської та дебіторської заборгованості тощо. У зв'язку з цим набуває особливого значення впровадження дієвого механізму оцінювання й ефективності грошових потоків. При цьому необхідно визначити сутність поняття “грошовий потік”.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теорії та практики обліку грошових потоків досліджувались у наукових працях такими видатними вченими-економістами, як Бутинець Ф. Ф., Грабова Н. М., Завгородній В. П., Кулаковська Л. П., Піч Ю. В. Економічний аналіз грошових потоків висвітлюються ширше в роботах зарубіжних авторів і частково у вітчизняних спеціалізованих виданнях. Свій внесок у розробку аналітичного забезпечення управління грошовими потоками зробили вітчизняні економісти: Бланк І. О., Голов С. Ф., Лігоненко Л. О., Литвин Б. М., Мних Є. В., Нусінов В. Я., Ситник Г. В., Суторміна В. М., Шкарабан С. І. та інші. Водночас у вітчизняному доробку бракує окремих комплексних завершених досліджень з питань управління грошовими потоками, які б

розширили межі традиційного аналізу, сформуvalи конкретні підходи до розробки аналітичного забезпечення управління ними, запропонували конкретні шляхи виходу підприємств із стану неплатоспроможності тощо.

Постановка завдання. Висвітлити сутність економічної категорії “грошовий потік”, дослідити значимість грошових розрахунків в сучасних умовах господарювання сільськогосподарських підприємствах. Визначити складові елементи системи грошових потоків.

Результати дослідження. Поняття “грошовий потік” ввійшло у теорію і практику діяльності вітчизняних підприємств із зарубіжного досвіду. У світовій практиці він має назву Cash flow [1]. Треба зазначити, що однозначного трактування грошового потоку як економічної категорії, не існує, про що свідчить вітчизняний та зарубіжний досвід. Окремі вчені вважають, що грошовий потік – це “грошові кошти, які підприємство одержує у процесі своєї діяльності. Інші трактують грошовий потік як різницю між кількістю отриманих і витрачених грошей або як різницю між грошовими надходженнями й витратами. Визначають грошовий потік і як фактичні чисті готівкові кошти, які надходять до фірми протягом деякого визначеного періоду, або як оборот грошей, який протікає безпосередньо в часі.

При дослідженні сутності грошового потоку визнають його як фінансовий ресурс, в основі якого лежить ступінь ліквідності підприємства. Також є і таке визначення, що грошовий потік підприємства являє собою сукупність розподілених в часі надходжень та виплат грошових коштів, які генеруються його господарською діяльністю. Поняття “грошовий потік підприємства” є агрегованим і включає багато видів цих потоків, що обслуговують різні напрямки діяльності [2].

Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [3] рух грошових коштів – це надходження і вибуття грошей та їхніх еквівалентів, а відповідно до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 7 [4] є надходженням і вибуттям грошових коштів і їхніх еквівалентів.

Наявність багатьох визначень категорії “грошовий потік” свідчить про її багатоаспектність і значущість для фінансової діяльності підприємства. Виходячи із цього, трактування зазначеної категорії може бути таким: “грошовий потік – це економічна категорія, яка є сукупністю розподілених у часі притоків і відтоків грошових коштів, є фінансовим ресурсом та показником, що визначає ступінь ліквідності підприємства”.

Грошовим коштам належить значне місце в життєдіяльності сільськогосподарських підприємств. Вони є вираженням оборотних коштів на стадіях постачання і реалізації та вираженням капіталу підприємства, який спрямований на забезпечення його повноцінного функціонування.

Управління грошовими коштами у сільськогосподарських підприємствах полягає в оптимізації їх загального середнього поточного залишку з позиції забезпечення постійної платоспроможності суб’єкта

господарювання, а тому передбачає виконання певних завдань. Визначення мінімальної необхідної потреби в грошових коштах для здійснення поточної господарської діяльності базується на розрахунку грошових потоків по поточних господарських операціях, які відбуваються на підприємстві [5, с. 151-154].

Діяльність підприємства характеризується цілою системою показників, серед яких важливе значення набувають показники оцінки грошового потоку.

На практиці використовуються такі оцінюючі показники грошових потоків:

- показник тривалості погашення заборгованості;
- коефіцієнт оберненості заборгованості;
- чиста операційна маржа;
- показник співвідношення грошового потоку до власного капіталу, показник співвідношення сукупного капіталу на грошовий потік.

Крім зазначених показників, провідна роль для оцінки ефективності грошового потоку повинна відводитися показникам рентабельності коефіцієнту, який розраховується як співвідношення чистого потоку до величини негативного.

Перелічені показники суттєво підвищують емпірично-аналітичну цінність дослідження, оцінюють рейтингову позицію підприємства, є тим механізмом, використання якого доповнює оцінку фінансового стану підприємства.

Аналіз зазначених показників здійснюється у порівнянні з нормативом, якщо він розроблений, та в динаміці шляхом зіставлення фактичних даних за звітній період з фактичними даними попереднього періоду. Визначені позитивні відхилення на показниках рентабельності грошових потоків характеризують підвищення їх ефективності, негативні – її зниження [6].

Висновки. Для більш детального аналізу можуть бути досліджені фактори, що впливають на зміну рентабельності грошових потоків. До першочергових відносять загальний або чистий прибуток підприємства та обсяг грошових потоків. До факторів другого рівня можуть бути віднесені такі показники, як обсяг реалізації продукції та відповідні витрати.

Список використаних джерел

1. Лігоненко Л. О. Управління грошовими потоками: навч. посібник / Л. О. Лігоненко, Г. В. Ситник. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 255 с.
2. Ясишена В. В. Сутність грошових потоків підприємств та їх класифікація // Економічний аналіз. – 2008. – № 2 (18). – С. 321-324.
3. Загальні вимоги до фінансової звітності : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
4. Основні засоби : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288>.
5. Гавриленко В. О. Удосконалення обліку грошових коштів на підприємствах торгівлі / В. О. Гавриленко, І. В. Олексюк // Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки. – Випуск 21. – 2008. – С. 151-154.

6. Надточій С. І. Аналіз грошових потоків підприємства з використанням динамічної мультиплікативної оцінки їх ефективності та дослідження їх рядів динаміки як завершальної складові аналізу грошових потоків підприємства в системі управління ними // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 8. – С. 82-85.

B. Bogdanov. Cash flow: definitions and evaluation.

The essence of the economic category “cash flow” is highlighted, the significance of monetary payments in the modern conditions of management of agricultural enterprises is researched. The constituent elements of the cash flow system are determined.

Key words: cash flows, agricultural enterprise, cash, financial resource, calculations.

*Науковий керівник – д-р екон. наук, професор Потривасєва Н. В.
Миколаївський національний аграрний університет*